

PAPIESKI INSTYTUT STUDIÓW KOŚCIELNYCH

Zespół nr 28

**Komitet Solidarności z „Solidarnością” we Włoszech
1981-1990 [1991]**

Inwentarz

Opracowała dr Lidia Potykanowicz-Suda

Rzym 2017

Wstęp

Dekretem z dnia 12 grudnia 1981 r. Rada Państwa wprowadziła dzień później stan wojenny na terenie całego kraju. Nastąpiła delegalizacja NSZZ „Solidarność”, a tysiące jej aktywistów zostało aresztowanych bądź internowanych. Wyłączono komunikację telefoniczną, wprowadzono cenzurę korespondencji, ograniczono możliwość przemieszczania się wprowadzając godzinę milicyjną. Wstrzymano także wydawanie prasy (poza dwiema gazetami rządowymi oraz 17 „terenowymi organami komitetów wojewódzkich PZPR”) i wyjazdy zagraniczne. Tak rozpoczęło się jedno z najdramatyczniejszych wydarzeń w dziejach PRL, przygotowywane przez komunistyczny reżim od sierpnia 1980 r. Tymczasem poza granicami kraju pozostawało wielu działaczy „Solidarności”, dla których powrót do Polski wiązałby się z niebezpieczeństwem aresztowania lub internowania. Przy poparciu polskiej emigracji, sympatyków „Solidarności” oraz przychylności społeczeństw Zachodu zaczęli oni organizować nieformalne komitety reprezentujące NSZZ „Solidarność” w danym kraju. Jednym z nich był Komitet Solidarności z „Solidarnością” we Włoszech z siedzibą w Rzymie, powołany 22 grudnia 1981 r. Oficjalnie rozpoczął działalność w styczniu 1982 r. Był niezależnym, samorządnym stowarzyszeniem mającym na celu upowszechnianie i krzewienie zasad i idei zawartych w programie NSZZ „Solidarność”. Działalność Komitetu skupiała się głównie wokół pracy charytatywnej (min. wysyłanie leków, żywności, ubrań na oddziały Komisji Charytatywnej Episkopatu Polski), pracy na rzecz obrony praw człowieka w Polsce oraz zbliżenia pomiędzy włoskimi związkami centralnymi a „Solidarnością” podziemną w Polsce. Komitet działał w oparciu o swoje biura m.in. w Turynie, Wenecji. Wydawał własny biuletyn, gazetkę oraz rozpowszechniał druki ulotne informujące o działalności „Solidarności” w Polsce. Materiały te były skierowane głównie do włoskiej opinii publicznej. Komitet współpracował z powołanym w lipcu 1982 r. w Oslo Biurem Koordynacyjnym NSZZ „Solidarność” Za Granicą, w ramach którego włączał się m.in. w akcje zagraniczne w obronie represjonowanych działaczy i organizowanie pomocy dla nich i ich rodzin, działalność informacyjną o sytuacji w Polsce, organizowanie odczytów, konferencji prasowych, różnych spotkań informacyjnych. Komitet działał formalnie do 1990 r.

Dokumentacja po działalności Komitetu Solidarności z „Solidarnością” we Włoszech została przejęta przez Papieski Instytut Studiów Kościelnych prawdopodobnie w latach 90. XX w. Składały się na nią wstępnie rozsegregowane materiały organizacyjne i informacyjne Komitetu, korespondencja, materiały ulotne, wycinki prasowe. W trakcie prac porządkowo-inwentaryzacyjnych nadano zachowanej dokumentacji układ rzeczowo-chronologiczny i ujęto ją w oddzielne jednostki archiwalne. Na zawartość zespołu składają się m.in: statut Komitetu, protokoły z zebrań, sprawozdanie z pracy Komitetu na terenie Włoch, materiały informujące o współpracy Komitetu z włoskimi związkami zawodowymi, korespondencja, sprawy finansowe, materiały ulotne z podziałem na: Biuletyn Informacyjny Komitetu, gazetki ulotne, druki

oraz plakaty. Ponadto materiały informacyjne Biura Koordynacyjnego NSZZ „Solidarność” Za Granicą oraz informacje o działalności „Solidarności” w Polsce i wycinki prasowe dotyczące sytuacji w kraju. Na szczególną uwagę zasługuje sprawozdanie Komitetu z pracy na terenie Włoch od stycznia 1982 r. do czerwca 1986 r., a także współpraca z włoskimi związkami zawodowymi. Obrazują one olbrzymie zaangażowanie wielu ludzi zarówno w pomoc dla Polski jak i krzewienie idei „Solidarności” na płaszczyźnie politycznej i międzyludzkiej. W trakcie porządkowania akt nie brakowało. Opracowany zespół liczy 17 jednostek archiwalnych, co stanowi 0,16 mb. akt i obejmuje on lata 1981-1990 [1991]. Występujące w zespole posteriora (1990) odnoszą się do współpracy z włoskimi związkami zawodowymi.

dr Lidia Potykanowicz-Suda

Bibliografia:

Źródła

Papieski Instytut Studiów Kościelnych, Zespół nr 28: Komitet Solidarności z „Solidarnością” we Włoszech 1981-1990 [1991], sygn. 1-8, 15.

Opracowania

Bułhak Jelska Allegranza M. T., *Od Rzymu mojej młodości do czasów Solidarności* [w:] *Świadectwa. Testimoniae*, t. IV, Rzym 2006, s. 387-415.

Frybes M., *Społeczne reakcje Zachodu na fenomen „Solidarności” i rola emigracyjnych struktur związku 1980–1989* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989*, t. 2: *Ruch społeczny*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010, s. 505-574.

Goddeeris I., *Ministerstwo Spraw Zagranicznych „Solidarności”. Biuro Koordynacyjne NSZZ „Solidarność” 1982–1989*, cz. 1, „Pamięć i Sprawiedliwość”, 2, 2006, s. 315-347.

Metodyka pracy archiwalnej, red. S. Nawrocki, S. Sierpowski, Poznań 2001.

Spuścizna Karola Kleszczyńskiego [1861] 1917-1996. Inwentarz, oprac. L. Potykanowicz-Suda, M. Szaleniec, Rzym 2016 [dostęp: pisk.jezuici.pl].

Szarek J., *Zachód wobec stanu wojennego* [w:] *Droga do niepodległości. Solidarność 1980-2005*, Warszawa 2005, s. 337-351.

.

Sygn.	Tytuł	Daty	Opis j.a.	Uwagi
1	Statut Komitetu	brak daty	akta luźne; stan dobry; italika; maszynopis; pol., wł.	
2	Protokół ze wstępnego spotkania organizacyjnego i zebrań Komitetu	1981-1988	akta luźne; stan dobry; italika; maszynopis; pol.	
3	Sprawozdanie Komitetu z pracy na terenie Włoch od stycznia 1982 r. do czerwca 1986 r.	1986	akta luźne; stan dobry; italika; maszynopis; pol.	
4	Materiały działalności Komitetu [korespondencja, informacje]	1983-1989	akta luźne; stan dobry; italika; maszynopis; pol.	
5	Działalność Biur Komitetu Solidarności na terenie Włoch[głównie Rzym, Turyn i Wenecja]	1983-1989	akta luźne; stan dobry; italika; maszynopis; pol., wł.	
6	Współpraca z włoskimi związkami zawodowymi, t. 1 [korespondencja, informacje]	1982-1984	akta luźne; stan dobry; italika; maszynopis; wł.	
7	Współpraca z włoskimi związkami zawodowymi, t. 2 [korespondencja, informacje]	1985-1991	akta luźne; stan dobry; italika; maszynopis; wł.	
8	Komunikat włoskiego MSZ ze spotkania z działaczami „Solidarności”	1985	akta luźne; stan dobry; italika; maszynopis; pol., wł.	
9	Korespondencja Komitetu	1984-1989	akta luźne; stan dobry; italika; maszynopis; pol., wł.	
10	Sprawy finansowe, przesyłki [korespondencja, rozliczenia, rachunki]	1983-1990	akta luźne; stan dobry; italika; maszynopis; pol.	
11	„Biuletyn Informacyjny Komitetu” nr 1-2 [„Bollettino Notizie Informazioni”]	1988	akta luźne; stan dobry; italika; maszynopis; wł.	
12	„Gazetka ulotna Komitetu” nr 1-8 i 10-15 [„Materiali del Comitato”]	1982	akta luźne; stan dobry; italika; maszynopis; wł.	
13	Druki ulotne Komitetu	1982	akta luźne; stan dobry; italika; druk; wł.	
14	Plakaty informacyjne Komitetu	1982-1989	akta luźne; stan dobry; italika; druk; wł.	

15	Materiały informacyjne Biura Koordynacyjnego NSZZ „Solidarność” Za Granicą	1983-1989	akta luźne; stan dobry; italika; maszynopis; pol.
16	Informacje o działalności „Solidarności” w Polsce	1982-1986	akta luźne; stan dobry; italika; maszynopis; pol., wł.
17	Wycinki prasowe dotyczące sytuacji w Polsce	1982-1989	akta luźne; stan dobry; italika; druk; wł.

Ogólna liczba pozycji: 17

Rzym 2017

dr Lidia Potykanowicz-Suda